

ЖІНКА У ЗОНІ

- Аналогів у світовій практиці нашому досвіду немає. Він колосальний. Це означає, що ми досягли суперуспіхів у технології, проте це означає, що ми знаємо, яка психологія, яка техніка нам потрібні, аби подолати наслідки аварії.

Яка "психологія"... Навряд чи в іншій державі знайшлося б стільки Олександрів Матросових, які так самовіддано лягли б грудьми на цей радіаційний кратер! Хоч би що там казали про нас як про гомо советікус, але ті, хто пройшов ці дев'ять кругів пекла четвертого блока Чорнобильської АЕС, мають повне право спопелити демагогів ідеологічного гондлярства презирством героїв. Інна виразно уявляла ці божевільні шість місяців людського напруження на межі сил, до сьомого поту. Рабів Єгипту не прострілювало навиліт гамма-проміння, і кожен метр сходження до вершини не важив для них життя дітей, жінок і батьків. Що дві хвилини сюди, на проммайданчик ЧАЕС, з травня до листопада вісімдесят шостого року з трьох новозбудованих бетонних заводів підвозився бетон, який закладали по шість тисяч тонн на добу. Ішли до Прип'ять баржі з велетенськими металевими конструкція-

ми, з тридцятиметровими трубами й металевими листами довжиною до ста метрів...

Ось вона стоїть тут поміж інших смертних людей і знає, що товщина цих бетонних стін - тільки один метр, що вони ховають не мощі мертвого фараона, а сто вісімдесят тонн вигорілого ядерного палива, що, кажуть, містить понад двадцять мільйонів юрї радіоактивних речовин...

І несамохіть спливаю у пам'яті: "Цифри - це поема, голубонько, за ними і долі, і обличчя, і труд, і подвиг..." Як старанна студентка хімфаку, вона наново вивчила всю таблицю Менделєєва за вмістом активної зони реактора четвертого енергоблока ЧАЕС. Вона вже пережила й подолала в собі потрясіння від усвідомлення довготривалих періодів металозпаду найстрашніших для людини металів. І не могла не вжахнутися найпримітивнішим арифметичним підрахунком: атомна бомба, скинута на Хіросіму, важила всього чотири з половиною тонни, а тут - триста Хіросімі, і то лише за цезієм-137, що гуляв у повітрі тої весни, яка, мов причина, своїм радісним святковим буянням не визнавала жодного права Апокаліпсису чи Реквієму за життям.

Може, поети й справді - пророки нації? Бо звідки було знати сучасників Івана Франка, хворому на сухоти санітарному лікарю погідливий Ялти, до речі, петербурзькому учневі видатних професорів Боткіна та Сеченова, Степану Руданському, що "задимить і запалає" Чорнобиль? Щоправда, чорнобиль той у поета з малої літери, проте який ясновидчий зоровий ряд в описі могили! Інна пригадала, як старий академік, цитуючи їй ці рядки, "робив страшні очі": "Обережно з поетами, панідобродійко, вони все знають на століття вперед, вони віщунні, чуєте?". І цитував, страждаючи, майже вистогнував звідки тільки й узятий вірш, написаний сто тридцять чи й більше років тому... Читав без інтонації, без пауз, з містичним трепетом, немов пророкування Нострадамуса:

"Де була калина там нап'ята буда
Наверху могили чорнобилу гряда і димить

чорнобиль затим запалає і "вічну пам'ять" Божий птах співає..."

Інна струснула головою, ніби звільняючись від зайвої негативної інформації. Треба повертатися на землю. І - жити.

У автобусі, завдяки напівзабутій англійській, яка ставала в пригоді їй досить часто, Інна з цікавістю встигла поспілкуватися з тележурналісткою з Японії. Як дві жінки, вони порозумілися досить швидко. Дюймовочці було двадцять сім років, вона не виходила заміж, бо чекала, поки її наречений та й сама, ясна річ, зароблять достатньо грошей для створення сім'ї. Вона дуже сподівалася, що чорнобильський сюжет з його страхітливим саркофагом (очі на слові "саркофаг" у неї стали великі й круглі, як у європейки) допоможе їй пристойно заробити. Інна в свою чергу пояснила гості, навіщо вона тут:

- Seeing is believing⁴.

- Prosperity makes friends, and adversity tries them⁵, - відповіла, співчуваючи, дюймовочка. Проте, знизивши голос, вона майже пошепки і без належної дистанції від попереднього пафосу діловито поцікавилася, скільки платять радянським журналістам за відрядження у зону підвищеної радіації.

Інна знизала плечима. Подумала, що й Київ - це подекуди зона, але хто це визнає... Принаймі дітей і найвразливіших, слабих і до чорнобильської ери киян цей вибух реактора дістав точно... На щастя чи на жаль, обом жінкам бракувало англійського лексичного запасу; тому вона розвела руками, розсміялася і утворила тонкими пальчиками нуль чи дірку від бублика, демонструючи вартість для держави її "героїзму" й журналістської праці. Втім, тут-таки й доповнила, виправила враження оторопілої японки покладами народної мудрості, що спали їй на думку; як жалюгідна компенсація свого професійного приниження, вічний порятунок гумором:

- Wealth is nothing without health. But nothing venture, nothing have⁶.

Миля японська грація з порцеляновим личком дорогої лялечки виявилася, вочевидь, розумнішою за вихованку радянської "екномічної економіки", гордовитого спартанства безпретензійних злиднів. Останнє слово лишила таки за собою, за Країною Сонця:

- A light purs is a heavy curs⁷.

Так вони пожонгливали примовками, хизуючись одна перед одною, як дві однокурсниці, що зустрілися неждано дорослими після давньої розлуки в юності і відкрила одна в одній несподівано для себе зовсім різні стратегії життя. Вони попрощалися ввічливо-чужими, щоб більше ніколи не зустрілися, не спитавши імені одна одної, не переймаючись чужими проблемами, хіба що Інна, виходячи із автобуса біля ЧАЕС, пригадала свою студентську статтю про дванадцятирічну японку, яка померла від білокрів'я: пам'ятник їй встановлено на стабілізаторі атомної бомби в Парку Миру у Хіросімі. Гірлянди з паперових журавликів прикріплюють цей пам'ятник. Такою самою дівчиною з великими від болю очима посилала й Інна свого паперового журавлика до "Пионерської правди". Для того, щоб надіслали в Японію. Щоб тільки її ровесниця - дівчинка з міста, яке Інна ніколи не побачить, - ніколи не вмирала, щоб жила всім смертям на зло...

Інна поглянула на небо. Де той лелека, що проводжав її автобус з Зеленого Мису? Їй спало на думку, здавалося б, несутіненне, з вічних гротесків руху Зелених: може, колись, у третьому тисячолітті, правнук того лелеки облюбує собі місце для гнізда на трубі ЧАЕС - атомної станції, що з усіма атрибутами технологічної експозиції стане тоді вже музеєм-пам'ятником ХХ віку - його катастрофічності, авантюристичності, незбагненої безвідповідальності та... безприкладного героїзму. Інна не могла знати, що через два місяці після її відрядження "зелені" України спільно з "зеленими" ще близько десяти європейських країн - представники "Зеленого світу" та "Європейського молодіжного лісового руху" - категорично відмовляться виходити з автобуса будь-де, тим паче на Чорнобильській атомній станції.

На знімку: співробітниця територіального комітету профспілки зони відчуження Тетяна ПІШИНА.

Фото Миколи ПЕТРИЧЕНКА.

⁴ Не побачиш - не повіриш (англ.).

⁵ Удача створює друзів, а нещастя перевіряє (англ.).

⁶ Багатство - ніщо без здоров'я. Проте нічим не ризикувати - значить, нічого й не мати. (Аналогічне: "Вовків боїться - в ліс не ходити"). - (Англ.).

⁷ Нема гірше, як порожній гаманець (англ.).